

SEE MORE JESUS · WANTTOSEEMORE.COM

बाइबलले बुद्धिको बारेमा के भन्छ? — आधारशिला · स्ट्रङ्गका नम्बरहरू सहित KJV धर्मशास्त्रहरू

THE FOUNDATION · THE ORIGINAL STUDY, SET IN THE ANCIENT ORDER

बुद्धि — आधारभूत बाइबलीय सिद्धान्त

उद्धाटन वचन

सबैले बुद्धिमान् बन्न चाहन्छन्, तर थोरैले परमेश्वरले सुरु गर्नुभएको ठाउँबाट सुरु गर्नेछन्। बुद्धिको एउटा सुरुवात-स्थान छ: परमप्रभुको भय। पुरानो भाषाले बुद्धिलाई *chokmah* (H2451, wisdom) भन्छ, र त्यो भयलाई *yirah* (H3374, fear) भन्छ; सुरुदेखि अन्त्यसम्म यी दुई सँगसँगै हिँड्छन्। परमेश्वरले तपाईंबाट बुद्धि लुकाउनुहुन्न। उहाँले त्यो दिनुहुन्छ। यो उहाँकै मुखबाट निस्कन्छ, र उहाँले त्यसलाई धर्मीहरूको निम्ति धनको रूपमा जगेर्ना गर्नुहुन्छ। तर तपाईंले त्यसको खोजी गर्नुपर्छ, जसरी मानिसहरू चाँदीको खोजी गर्छन्। र यो कुरा ध्यानपूर्वक याद गर्नुहोस्: तपाईंले परमप्रभुको भय नबुझेसम्म परमेश्वरको ज्ञान पाउन सक्नुहुन्न। यो बुद्धिबारेको आधारभूत अध्ययन हो: यो कहाँबाट सुरु हुन्छ, उहाँको भय राख्नेहरूमा कस्तो आशिष् रहन्छ, त्यो भय के हो, र नयाँ नियमले त्यसलाई कसरी अगाडि बढाउँछ। हरेक शब्द आफ्नै आँखाले पढ्नुहोस्। यसलाई खोजी गर्नुहोस्।

यस अध्ययनले उत्तर दिने तीन प्रश्नहरू:

१. बुद्धिको आरम्भ कहाँ हुन्छ, र यो कसले दिन्छ?
२. परमप्रभुको भय मान्नेहरूलाई कस्ता आशिष्हरू प्राप्त हुन्छन्?
३. परमप्रभुको भय के हो, र नयाँ नियमले पनि यो सिकाउँछ कि?

ग्रीक मुख्य शब्दहरू

“डर” — **G5401 phobos** — डर, श्रद्धा
प्रभुको भयमा हिँड्दा, मण्डलीहरू बुद्धि हुँदै गए

“डर” — **G5399 phobeo** — डराउनु, आदर गर्नु
ऊसित डराउनु उत्तम

“ज्ञान” — **G4678 sophia** — ज्ञान
यही बुद्धि, नयाँ नियममा ल्याइएको

“काम्नु” — **G5156 tromos** — भय सँगै जोडिएको कम्पन, थरथराहट
आफ्नो उद्धार डर र कम्पसाथ पूरा गर

“अशुद्धता” — **G3436 molusmos** — मैला, दाग
शरीर र आत्माको सबै अशुद्धताबाट आफूलाई शुद्ध पार्नु

हिब्रू शब्दहरू

“ज्ञान” — **H2451 chokmah** — बुद्धि, सीप; विचार गर्नु, बुझ्नु, ग्रहण गर्नु
प्रभुले बुद्धि दिनुहुन्छ

“डर” — **H3374 yirah** — डर, श्रद्धा
परमप्रभुको भय बुद्धिको आरम्भ हो

“डर” — **H3372 yare** — डराउनु, आदर गर्नु
हे परमप्रभुका पवित्रजनहरू, उहाँको भय मान ।

“理解” — **H998 biynah** — समझ, विवेक
बुद्धि र समझको आत्मा

“ज्ञान” — **H1847 daath** — ज्ञान
ईश्वरको ज्ञान पत्ता लगाउनुहोस्

“सुदृढ बुद्धि” — **H8454 tuwshiyah** — सफलतातर्फ डो-याउने ठोस बुद्धि; सुदृढ बुद्धि
धर्मीहरूका निम्ति त्यो सुरक्षित राखिदिन्छ

“द्रुत बुझाइ” — **H7306 ruwach** — सुँघ्नु; तुरुन्तै बुझ्नु
परिचित गन्धले चाँडो चिनारी ल्याउँछ

“दया गर्छ” — **H7355 racham** — सहानुभूति राख्नु, प्रेम गर्नु, दया गर्नु
परमप्रभुले आफूसित डराउनेहरूलाई कृपा गर्नुहुन्छ

उद्धाटन आधार

भजनसंग्रह 111:10 परमप्रभुको आदर गर्नु बुद्धिको सुरु हो । उहाँका सुभावहरू पालन गर्नेहरूसँग सुभबुझ हुन्छ । उहाँको प्रशंसा सदासर्वदा रहन्छ ।

[H2451 chokmah ■] [H3374 yirah ■]

परमप्रभुको भय = ज्ञानको प्रारम्भ → उहाँका आज्ञाहरू पालन गर्ने सबैलाई असल समझशक्ति हुन्छ।

(मेरा व्यक्तिगत विचारहरू — बुद्धिको सुरुवात परमप्रभुको भयबाट हुनुपर्छ; अरू कुनै ढोका छैन। र ध्यान दिनुहोस् कि असल समझ कहाँ पाइन्छ: उहाँका आज्ञाहरू पालन गर्नेहरूसँग। असल समझ नै असल सफलता हो, र यो गर्नुबाट आउँछ, केवल सुनुबाट मात्र होइन।)

I. परमप्रभुको भय बुद्धिको आरम्भ हो

A. यशैया 11:2 परमप्रभुको आत्मा उहाँमाथि रहेनुहुनेछ, बुद्धि र समझको आत्मा, सुभाव र शक्तिको आत्मा, ज्ञान र परमप्रभुको भयको आत्मा ।

[H3374 yirah ■] [H1847 daath ■] [H998 biynah ■] [H2451 chokmah ■]

परमप्रभुको आत्मा उहाँमाथि रहेनुहुनेछ = बुद्धि र समझको आत्मा + ज्ञान र परमप्रभुको भयको आत्मा।

(मेरा व्यक्तिगत विचारहरू — परमप्रभुको भय आत्माबाट सुरु हुन्छ। यहाँ यसलाई परमप्रभुको आत्माका कुराहरूमाभ नामेको छ, र त्यो जहाँ उहाँ विश्राम गर्नुहुन्छ त्यहीं विश्राम गर्छ।)

B. यशैया 11:3 परमप्रभुको भय नै उहाँको आनन्द हुने छ । उहाँका आँखाले देखेका कुराले उहाँले न्याय गर्नुहुन्छ, न त उहाँका कानले सुनेको कुराले निर्णय गर्नुहुन्छ । **[H3374 yirah ■] [H7306 ruwach ■]**

परमप्रभुको भयमा तुरुन्तै समझ → आँखाले देखेको आधारमा इन्साफ नगर्ने + कानले सुनेको आधारमा हप्काउनु पनि नगर्ने।

(मेरो व्यक्तिगत विचार — छिटो बुझाइ: शब्द रुवाच (H7306, सुँघ्नु) हो। जसरी चिनेको गन्धले छिटो चिनारी दिन्छ, त्यसरी नै परमप्रभुको भय मानिसलाई छिटो बनाउँछ — आँखा र कानले कुनै कुरा पूरा गर्नअघि नै त्यसले त्यो कुरा जान्दछ, र आँखाले देखेको कुराअनुसार त्यसले न्याय गर्दैन।)

C. हितोपदेश 2:6 किनकि परमप्रभुले नै बुद्धि दिनुहुन्छ, अनि उहाँको मुखबाट ज्ञान र समझशक्ति निस्कन्छन् । **[H1847 daath ■] [H2451 chokmah ■]**

किनकि परमप्रभुले नै बुद्धि दिनुहुन्छ → अनि उहाँको मुखबाट ज्ञान र समझशक्ति निस्कन्छन्।

D. हितोपदेश 2:7 उहाँलाई खुसी तुल्याउनेहरूका लागि उहाँले पक्का बुद्धि साँचेर राख्नुभएको छ । निष्ठामा चल्नेहरूका लागि उहाँ ढाल हुनुहुन्छ । **[H8454 tuwshiyah ■]**

उहाँलाई खुसी तुल्याउनेहरूका लागि उहाँले पक्का बुद्धि साँचेर राख्नुभएको छ + निष्ठामा चल्नेहरूका लागि उहाँ ढाल हुनुहुन्छ।

(मेरा व्यक्तिगत विचारहरू — सुदृढ बुद्धि तुंशियाह (H8454, सुदृढ बुद्धि) हो — त्यां बुद्धि जुन स्थिर रहन्छ, त्यां बुद्धि जसले सफलतातर्फ डोर्‍याउँछ। उहाँले यसलाई धर्महरूका निम्ति सञ्चय गरी राख्नुहुन्छ, जसरी मानिसले धन-सम्पत्ति सञ्चय गरी राख्छ; र उहाँ आफैँ सिद्धतामा हिँड्नेहरूका ढाल हुनुहुन्छ।)

E. हितोपदेश 2:4 तैले चाँदीलाई भैं यसलाई खोजिस्, र गाडधनलाई भैं समभक्तिको खोजी गरिस् भने [H4301 matmown ■]

तैले चाँदीलाई भैं यसलाई खोजिस् + र गाडधनलाई भैं समभक्तिको खोजी गरिस् भने.

F. हितोपदेश 2:5 तैले परमप्रभुको भय बुझ्ने छस्, र परमेश्वरको ज्ञान पाउने छस् । [H1847 daath ■] [H3374 yirah ■]

तैले परमप्रभुको भय बुझ्ने छस् + र परमेश्वरको ज्ञान पाउने छस्.

(मेरा व्यक्तिगत विचारहरू — कहिले? जब तिमीले उहाँका वचनहरू ग्रहण गर्छौ, जब तिमीले तिनीहरूतिर आफ्नो कान थाप्यौ, र ज्ञानको निम्ति पुकारा गर्छौ, र मानिसहरूले चाँदी खोजेभैं त्यसलाई खोज्छौ। तब — त्यसअघि होइन — तिमीले परमप्रभुको भयलाई बुझ्नेछौ, र परमेश्वरको ज्ञान पाउनेछौ। परमप्रभुको भय नबुझ्नेसम्म तिमीले आफ्नो विश्वासमा ज्ञान थप्न सक्दैनौ; र यो बुद्धि धर्महरूका निम्ति सञ्चित गरिएको छ।)

II. परमप्रभुको भय मात्रैहरूका आशिर्हरू

A. भजनसंग्रह 128:1 परमप्रभुको आदर गर्ने हरेक व्यक्ति धन्यको हो जो उहाँका मार्गहरूमा हिँड्छ । [H3373 yare ■]

परमप्रभुदेखि डराउने + उहाँका मार्गमा हिँड्ने हरेक व्यक्ति धन्यको हो।

B. उपदेशक 12:13 हरेक कुरा सुनिएपछि कुराको अन्त्य यही हो, कि तैले परमेश्वरको भय मान्नुपर्छ, र उहाँका आज्ञाहरू पालन गर्नुपर्छ, किनकि यो नै मानव-जातिको सम्पूर्ण कर्तव्य हो । [H3372 yare ■]

परमेश्वरको भय + उहाँका आज्ञाहरू पालन गर = मानिसको सम्पूर्ण कर्तव्य।

C. भजनसंग्रह 34:9 ए परमप्रभुका पवित्र मानिस हो, उहाँको भय मान । उहाँको भय मान्नेहरूलाई कुनै कुराको खाँचो हुँदैन । [H3372 yare ■]

परमप्रभुको भय मान → उहाँको भय मात्रैहरूलाई कुनै अभाव हुँदैन।

D. भजनसंग्रह 103:11 किनकि पृथ्वीमाथि आकाश जति अग्लो छ, उहाँलाई आदर गर्नेप्रति उहाँको करारको विश्वस्तता त्यति नै महान् छ । [H2617 checed ■]

किनकि पृथ्वीमाथि आकाश जति अग्लो छ = उहाँलाई आदर गर्नेप्रति उहाँको करारको विश्वस्तता त्यति नै महान् छ.

E. भजनसंग्रह 103:13 बुबाले आफ्ना छोराछोरीलाई जसरी दया गर्छन्, परमप्रभुले उहाँलाई आदर गर्नेहरूलाई त्यसरी नै दया गर्नुहुन्छ । [H7355 racham ■]

बुबाले आफ्ना छोराछोरीलाई जसरी दया गर्छन् = परमप्रभुले उहाँलाई आदर गर्नेहरूलाई त्यसरी नै दया गर्नुहुन्छ.

(मेरो व्यक्तिगत विचारहरू — दया भनेको racham (H7355, दया गर्नु) हो: कोमलतापूर्वक प्रेम गर्नु, जसरी एक बुबाले आफ्नै छोराछोरीलाई प्रेम गर्छ। यो उहाँदेखि डराउनेहरूको भाग हो — त्रास होइन, तर एक बुबाको कोमल प्रेम।)

III. परमप्रभुको भय दुष्टतालाई घृणा गर्नु हो

A. हितोपदेश 8:13 परमप्रभुको भय खराबीलाई घृणा गर्नु हो । म घमण्ड, अहङ्कार, दुष्ट मार्ग र भड्काउने बोलीवचनलाई घृणा गर्दछु । म तिनीहरूलाई घृणा गर्दछु । [H7451 ra ■] [H3374 yirah ■]

परमप्रभुको भय = खराबीलाई घृणा गर्नु।

B. हितोपदेश 16:6 करारको विश्वसनियता र भरोसाद्वारा अधर्मको प्रायश्चित्त हुन्छ, र परमप्रभुको भयद्वारा मानिसहरू खराबीबाट तर्कने छन् । [H3374 yirah ■]

परमप्रभुको भयद्वारा → मानिसहरू खराबीबाट अलग हुन्छन्।

(मेरा व्यक्तिगत विचारहरू — पहिले यसलाई घृणा गर्नुहोस्, त्यसपछि यसबाट फर्कनुहोस्। परमप्रभुको भय मान्नु भनेको उहाँले घृणा गर्नुभएको कुरालाई घृणा गर्नु हो; र जसले दुष्टतालाई घृणा गर्छ, त्यो त्यसको नजिक धेरै समयसम्म उभिने छैन।)

C. हितोपदेश 19:23 परमप्रभुप्रतिको आदरले मानिसहरूलाई जीवनमा डोर्‍याउँछ । यो हुने कुनै पनि व्यक्ति सन्तुष्ट हुने छ, र त्यसलाई नोकसानिले छुँदैन । [H2416 chay ■] [H3374 yirah ■]

परमप्रभुप्रतिको आदरले मानिसहरूलाई जीवनमा डोर्‍याउँछ → यो हुने कुनै पनि व्यक्ति सन्तुष्ट हुने छ.

IV. नयाँ भाषामा परमप्रभुको भय

A. मत्ती 10:28 तिनीहरूसँग नडराओ जसले शरीरलाई मार्दछन्, तर आत्मालाई मार्न सक्दैनन् । बरु, आत्मा र शरीर दुवैलाई नरकमा नष्ट गर्न सक्नुहुनेसँग डराओ । [G622 apollumi ■] [G5399 phobeo ■]

तिनीहरूसँग नडराओ जसले शरीरलाई मार्दछन् → आत्मा र शरीर दुवैलाई नरकमा नष्ट गर्न सक्नुहुनेसँग डराओ.

(मेरा व्यक्तिगत विचारहरू — पुरानो भाषाले yirah (H3374, भय) भन्छ; नयाँ भाषाले phobos (G5401, भय) भन्छ। भाषा परिवर्तन भयो, तर भय हटेन। आफ्नो भयलाई सही ठाउँमा राख्नु: मानिसमा होइन, जसले शरीरलाई मात्र मार्न सक्छ — तर उहाँमा, जो प्राण र शरीर दुवैलाई नष्ट गर्न सक्षम हुनुहुन्छ। तापनि सम्भ्रम उहाँको हुनुहुन्छ: एक उद्धारकर्ता, र उहाँले पूर्ण रूपमा बचाउनुहुन्छ।)

B. प्रेरित 9:31 यसरी सारा यहाँदेया, गालील र सामारेयाभारेका मण्डलीमा शान्ति छायो र मण्डली मजबुत भयो । परमप्रभुको भय र पाँवेत्र आत्माको सान्त्वनामा मण्डली सङ्ख्यामा बढ्दै गयो । **[G4129 plethuno ■] [G5401 phobos ■]**

परमप्रभुको भयमा हिँडने + परमपवित्र आत्माको सान्त्वनामा → वृद्धि भए।

(मेरा व्यक्तिगत विचारहरू — परमप्रभुको भयमा हिँड्नाले वृद्धि ल्याउँछ। र यसले कस्तो संगत राख्छ भन्ने कुरा याद गर्नुहोस्: परमप्रभुको भय र पवित्र आत्माको सान्त्वना सँगसँगै हिँड्छन्। तिनीहरू एकआपसमा विरोधी छैनन्; मण्डलीहरूसँग दुवै थिए, र तिनीहरू वृद्धि भए।)

C. २ कोरिन्थी 7:1 प्रियहरू, हामीसँग यी प्रतिज्ञाहरू भएका कारण हाम्रो शरीर र आत्मामा हामीलाई अशुद्ध पार्ने कुराहरूबाट आफैंलाई शुद्ध पारौं । परमेश्वरको भयमा पवित्रतालाई पछ्याऔं । **[G5401 phobos ■] [G42 hagiosune ■] [G3436 molusmos ■]**

हामी शरीर र आत्माको सबै अशुद्धताबाट आफूलाई शुद्ध पारौं → परमेश्वरको भयमा पवित्रतालाई पूर्ण गर्दै।

(मेरा व्यक्तिगत विचारहरू — पवित्रता परमेश्वरको भयमा पूर्ण हुन्छ। यहाँ अशुद्धता molusmos (G3436, filthiness) हो — कपडाको टुकामा हिलो लागेजस्तै एक धब्बा; र यसले शरीर र आत्मा दुवैलाई असर गर्छ। सफा गर्ने काम हाम्रो हो — हामी आफैंलाई सफा गरौं — र परमेश्वरको भयमा पवित्रता आफ्नो पूर्ण सिद्धतामा पुग्छ।)

D. फिलिप्पी 2:12 यसकारण, मेरा प्रियहरू हो, जसरी तिमीहरूले सधैं आज्ञापालन गर्ने गरेका छौ, अब मेरो उपस्थितिमा मात्र होइन तर मेरो अनुपस्थितिमा भन् बढी डर र कम्पसाथ आफ्ना मुक्तिको काम पुरा गर । **[G5156 tromos ■] [G5401 phobos ■] [G4991 soteria ■]**

आफ्नो उद्धार पूरा गर्नुहोस् = डर र कम्पसाथ।

(मेरा व्यक्तिगत विचारहरू — कम्पन भनेको ट्रोमोस (G5156, कम्पन) हो: भय सँगसँगै आउने काँपाइ। यो तिम्रो आफ्नै मुक्ति हो जो तिमी ह्यान्डल गर्दैछौ; यसलाई भय र कम्पनसाथ ह्यान्डल गर।)

समापन

हितोपदेश 2:5 तैले परमप्रभुको भय बुझ्ने छस्, र परमेश्वरको ज्ञान पाउने छस् । **[H1847 daath ■] [H3374 yirah ■]**

परमप्रभुको भय बुझ → परमेश्वरको ज्ञान फेला पार।

भजनसंग्रह 103:17 तर परमप्रभुलाई आदर गर्नेहरूमाथि उहाँको करारको विश्वस्तता अनादिदेखि अनन्तसम्म रहन्छ । उहाँको धार्मिकता तिनीहरूका सन्तानहरूमा रहन्छ । **[H2617 checed ■]**

परमप्रभुको दया = उहाँलाई डराउनेहरूमाथि अनन्तदेखि अनन्तसम्म रहन्छ।

(मेरा व्यक्तिगत विचारहरू — अब सम्पूर्ण कुरा एकसाथ जम्मा गरौं। परमप्रभुको भय बुद्धिको आरम्भ हो। परमप्रभुले बुद्धि दिनुहुन्छ; उहाँले धर्मीहरूको निम्ति त्यो जम्मा गरेर राख्नुहुन्छ; र जसले चाँदीलाई भैं त्यसलाई खोज्छ, त्यसले परमप्रभुको भय बुझ्नेछ, र परमेश्वरको ज्ञान पाउनेछ। त्यो भय दुष्टतालाई घृणा गर्नु हो। त्यो भयले जीवनतिर डोर्छ। त्यसमा हिँड्ने मण्डलीहरू बढ्दै जान्छन्, र पवित्रता त्यसमा पूर्ण हुन्छ। र उहाँको भय मात्रैहरूमाथि, परमप्रभुको दया अनन्तदेखि अनन्तसम्म रहन्छ। परमप्रभुको भय अँध्यारो ढोका होइन; यो उहाँको दयामा प्रवेश गर्ने ढोका हो। त्यहीँबाट सुरु गर।)

अभ्यास प्रश्नोत्तरी

1. Psalm 111:10 — The fear of the LORD is the beginning of:

- a) ज्ञान
- ख) समझ
- ग) बुद्धि

2. मत्ती 10:28 — बरु, नष्ट गर्न सक्नुहुनेसँग डराओ:

- क) आत्मा र शरीर दुवैलाई नरकमा
- ख) शरीर, तर आत्मा होइन
- ग) शरीर होइन, तर प्राण

3. हितोपदेश २:४ — तैले चाँदीलाई भैं यसलाई खोजिस्, र यसको खोजी यस भैं गरिस् भने:

- a) निखुर सुनौलो
- ख) गाडधन
- c) बहुमूल्य पत्थरहरू

4. हितोपदेश २:६ — किनकि परमप्रभुले नै बुद्धि दिनुहुन्छ, अनि उहाँको मुखबाट निस्कन्छन्:

- a) बुद्धि र शिक्षा
- b) सल्लाह र शक्ति
- ग) ज्ञान र समझशक्ति

5. हितोपदेश ८:१३ — परमप्रभुको भय हो:

- a) खराबीलाई घृणा गर्नु

- b) दुष्टताबाट टाढा हुनु
- c) खराबीसँग डराउनु

6. प्रेरितहरू ५:३१ — परमप्रभुको भय र पवित्र आत्माको सान्त्वनामा हिँड्दै, मण्डलीहरू:

- a) महिमामय बनाइयो
- b) छरपष्ट पारिन्छ
- c) वृद्धि भयो

7. उपदेशक १२:१३ — परमेश्वरको भय मान्नुपर्छ, र उहाँका आज्ञाहरू पालन गर्नुपर्छ, किनकि यो नै:

- a) ज्ञानको सुरु हो
- मानिसको सम्पूर्ण कर्तव्य
- ग) बुद्धिमानीहरूको निष्कर्ष

उत्तर कुञ्जी: १-c, २-a, ३-b, ४-c, ५-a, ६-c, ७-b

यो अध्ययन कसरी शाखाबद्ध हुन्छ

सुरुवातहरू कसरी मिल्छन्: हितोपदेश १:७ भन्छ परमप्रभुको भय ज्ञानको आरम्भ हो, र हितोपदेश ५:१० भन्छ त्यो बुद्धिको आरम्भ हो — यी दुई आरम्भलाई एकसाथ राखेर भिन्नता खोज।

एउटा सम्पूर्ण अध्यायले यसको खोजी कसरी गर्छ: अय्यूब २८ ले बुद्धि कहाँ पाइनेछ भनी सोध्छ, र यसो भनी अन्त्य हुन्छ, प्रभुको भय, त्यही बुद्धि हो (अय्यूब २८:२८)।

अहिले खजाना कसरी लुकाइएको छ: लुकेका खजानाहरूभन्दा त्यसलाई खोज (हितोपदेश २:४) ले बुद्धि र ज्ञानका सबै खजाना लुकेका हुनुहुन्छ (कलस्सी २:३) तिर डोर्न्याउँछ।

→ हाँगामा आत्मा कसरी विराजमान हुनुहुन्छ: बुद्धिको आत्मा उहाँमा विराजमान रहनेछ (यशैया ११:२) — बुद्धिको आत्मा जसमा विराजमान हुनुहुन्छ उहाँलाई खोज।

कमी भएमा यो कसरी प्राप्त गर्ने: यदि तपाईंहरूमध्ये कोहीमा बुद्धिको कमी छ भने, त्यसले परमेश्वरसँग माग्नुपर्छ, जो सबैलाई उदारतापूर्वक दिनुहुन्छ, र दोष लगाउनुहुन्न (याकूब १:५)।

SOURCES & CREDITS

Scripture: Nepali Bible (CC BY-SA 4.0) — a redistributable edition, looked up exactly and never machine-translated.

Alternate chapter/verse numbering reconciled with STEP Bible TVTMS (CC BY 4.0).

Strong's numbering & original-language data: OpenScriptures Hebrew Bible (CC BY 4.0); STEP Bible.org — TAHOT/TAGNT/TBESH/TBESG (CC BY 4.0); Robinson-Pierpont Byzantine Majority Text (Public Domain); Strong's dictionary, 1890 (Public Domain).

Typography: Google Noto fonts (SIL Open Font License 1.1).

© SEE MORE JESUS · wanttoseemore.com — shared under Creative Commons Attribution 4.0 (CC BY 4.0).